

TRACTATUS TERTIUS.

90. sequentia: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris videtur manifesta, gratia enim baptismi, cum totum hominem renovet, & in novam transferat creaturam, omnem etiam peccati maculam, huic perfectae innovationi obstantem, penitus tollit.

6. Hoc argumentum postulat, ut breviter hic declareremus, quæ peccata remittantur per baptismum, recedente fictione: illa autem sunt triplicis generis, aliquæ enim baptismum sicut suscepimus præcedunt, alia sunt quæ in ipsa ejus susceptione committuntur, alia demum sunt post ejus susceptionem. Quantum ad peccata primi generis, concedunt ferè omnes, præter Scotum & Vasquem, ea, recedente fictione, per ipsum baptismi remitti, non verò per Sacramentum pœnitentiae; quia per istud sacramentum remittuntur tantum ea peccata quæ cadunt sub jurisdictione Ecclesie: Peccata autem ante baptismum commissa, sub jurisdictione Ecclesie non cadunt; sicut enim Ecclesia non habet potestatem sive jurisdictionem super hominem nondum baptizatum, ita neque super peccata quæ ante sumpnum baptismum commisit. Ob eandem rationem multi existimant, peccata quæ in ipsa baptismi susceptione committuntur, non remitti per pœnitentiam, sed per baptismum, recedente fictione, quia ista pariter, cum sint peccata hominis nondum baptizati, non subduntur clavibus & jurisdictioni Ecclesie. Et hæc sententia videtur valde probabilis, non solum ob rationem allegatam, sed etiam propter auctoritatem D. Thomæ, qui ei aperte videtur favere hic art. 10. ad 2. ubi sic ait: *Fiction non removetur per baptismum, sed per pœnitentiam subsequentem, quæ remota, baptismus auferit culpam & reatum omnium peccatorum præcedentium, & etiam simul existentium cum ipsa.*

Nec valet si dicas, eo instanti quo quis characterem & baptismum recipit, esse verè Christianum, & subditum Ecclesie, subindeque, peccatum eo instanti ab illo commissum, subjici clavibus & jurisdictioni illius; sicut quia eo instanti quo Novitius emitit vota religionis, est verè religiosus; si in eodem instanti consentiat turpi cogitationi, commitit sacrilegium. Non valet, inquam, nam licet eo instanti quo quis baptismi Sacramentum suscipit, sit Christianus initiatus & in fieri, non tamen completere & in factu esse; sicut in eo instanti quo Novitius votum emittit, non est professus, nec religiosus completere & in factu esse, sed tantum incompletere & in fieri; unde si in eo instanti turpi cogitationi consentiat, non peccat peccato sacrilegij, quia non est adhuc persona sacra, & voto castitatis Deo dicata, sed solum in fieri & tendentia ad illud.

7. Quantum ad peccata post baptismum sicut suscepimus commissa, nulla est difficultas; cum enim ea subjiciantur clavibus Ecclesie, manifestum est, ea non per baptismum, sed per pœnitentiam remitti. Unde D. Thomas hic art. 10. ad 3. *Effectus baptismi non est tollere peccata futura, sed presentia, vel praeterita, & ideo, recedente fictione, peccata sequentia remittuntur quidem, sed per pœnitentiam, non per baptismum; unde non remittuntur quantum ad totum reatum (peccata) sicut peccata præcedentia baptismum.*

8. Dices, Licet Sacramentum pœnitentiae non sit institutum ad delenda peccata non confessa, tamen per concomitantiam remittit etiam illa quæ ex obliuione inculpabili non sunt confessa. Item licet Eucharistia non sit per se instituta ad delendum peccatum cum sola attritione, illud tamen interdum remittit per accidens, in eo qui existimans

se esse contritum, accedit ad illud Sacramentum: Ergo similiter, licet baptismus non sit per se institutus ad remittenda peccata quæ post ejus susceptionem committuntur, interdum tamen per accidens ea remittere poterit.

Respondeo, concessio Antecedenti, negando consequentiam, quia nullum Sacramentum habet vim ad remittenda peccata, post ejus susceptionem commissa, neque directe, neque indirecte; sunt enim Sacraenta medicina curativa præcedentium peccatorum, & præservativa tantum respectu subsequentium. Unde nego paritatem, peccatum enim oblitum in confessione, supponitur commissum ante susceptionem Sacramenti pœnitentiae; & similiiter Eucharistia non facit de atrito contritum, nisi respectu peccati ante susceptionem talis Sacramenti commissi.

Ex dictis colligitur, baptismum, recedente fictione, remittere non solum peccata mortalia, sed etiam venialia, ante ejus receptionem, vel in actuali ejus susceptione commissa; quia gratia illa quæ datur recedente fictione, tam verè est regenerativa, ac si esset data in præsentia baptismi; & idem, quantum est de se, omnino transmutat hominem, & delet omnem inaculum vita præteritæ.

9. Quæres primò, quæ dispositio sufficiat ad tollendam fictionem, ut baptismus habeat effectus?

Respondeo ad baptismi revivificantem in eo qui acceſſit cum fictione mere privativa (id est orta ex involuntaria & inculpabili omissione dispositio necessaria) nec ullum postea mortale admisit, sufficere attritionem; quia eo casu nullus est obex efficacia baptismi, præter meram carentiam dispositioſis ab initio requisita, ac proinde hac dispositio posita (quæ in baptismo non debet esse necessariò contritio, sed sufficit sola attritio, ut cap. 6. declaravimus) baptismus operatur, sicut ab initio operatus fuit. In eo vero qui acceſſit cum fictione positiva (id est cum actuali affectu ad aliquod peccatum mortale) requiriatur contritio, vel attritio, cum Sacramento pœnitentiae; quia peccatum illud non potest tolli, in vi ipsius baptismi: Ergo ut tollatur, non sufficit sola attritio, sed necessariò requiriatur contritio, vel attritio cum Sacramento pœnitentiae. Consequentia patet, Antecedens probatur: cum talis fictio & peccatum, ut suppono, continuetur etiam in illo instanti in quo baptismus habere debet suum effectum (quod in sententia Thomistæ, est instans extrinsecè terminativum illius) subsequitur ipsum baptismum: Sed peccata baptismum subsequentia, cum sint subiecta clavibus Ecclesie, non remittuntur ex vi baptismi, sed solum per contritionem includenter votum Sacramenti pœnitentiae, vel per attritionem cum Sacramento: Ergo talis fictio & peccatum, non potest tolli vel remitti, ex vi ipsius baptismi, sed solum per contritionem, vel attritionem, cum Sacramento pœnitentiae.

10. Quæres secundò, an alia Sacraenta sicut suscepta, recedente fictione, producant suos effectus?

Respondeo id videri certum, non solum de baptismate, sed etiam de aliis duobus Sacraentis, imprimis charactere, nimis Ordine & Confirmatione; quia cum illa Sacraenta sint initerabilia, est in illis specialis necessitas, quod fortiantur suum effectum, recedente fictione; alias enim qui fictio illa suscipient, manerent in perpetuum privati effectu proprio illorum, & tamen debent obire munia ad quæ obligantur, ex vi characteris, v. g. constanter profiteri fidem, & actus hierarchicos recte exercere, quod videtur inconveniens,

DE BAPTISMO ET CONFIRMAT. 91

& suavitati divinae providentiae planè repugnans.

11. Ob eandem rationem probabile videtur & congruum, idem privilegium Extreme Unctioni & Matrimonio convenire; quia licet haec duo Sacraenta non sint simpliciter initerabilia, sicut ea quæ imprimunt characterem, sunt tamen initerabilia secundum quid; Matrimonium enim iterari non potest, vivente altero coniuge, nec Extreme Unctione, in eodem statu infirmatis: Ergo ne ille qui fit è ad Sacramentum matrimonij accessit, toto tempore vita careat gratia hujus Sacramenti, sibi maximè necessariā ad debitè & honestè vivendum in vinculo conjugali, & ne similiiter infirmus, qui cu fictione Sacramentum Extreme Unctionis receperit, in illa ultima luca careat gratia Sacramentali, & jure ad specialia auxilia, ad vincendas vehementiores Daemonum tentationes, quæ tunc occurruant, maximè necessaria; videtur convenientius quod etiam hæc duo Sacraenta, hæc suscepta, revivificant, & sublata fictione, suos operentur effectum.

Rerat ergo solum difficultas de duobus aliis Sacraentis, Eucharistia nimis & pœnitentia, an revivificant, & sublata fictione, suos operentur effectus? De primo negat exp̄ D. Thomas in 4. dist. 4. qu. 3. art. 2. quæst. 3. ad 3. De altero vero id affirmat ibidem dist. 17. qu. 3. art. 4. & habet qu. 9. supplementum art. 1. ubi sic ait: *Confessio potest etiam esse in eo qui non est contritus, quia potest peccata sua pandere Sacerdoti, & clavibus Ecclesie se subjicere; & quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet, sicut etiam in aliis Sacraentis est: unde non tenetur iterare confessionem qui fictio accedit, sed tecum postmodum fictionem suam confiteri.*

12. Hæc tamen resolutio & doctrina displicerit eidam recentiori Thomistæ, unde dicit in sua Theologia mentis & cordis, illam aliquo egere temporamento, & benigna interpretatione, ex eodem S. Doctori de prompta, & contra illam objicit priuio, quod D. Thomas loco citato ubi docuit pœnitentiam, recedente fictione, producere suum effectum, subdit: *Sicut etiam est in aliis Sacraentis: Ergo censet universaliter omnia alia Sacraenta, subindeque etiam Eucharistia, recedente fictione revivificant, & producere suos effectus. Secundò, Pœnitentia non est divino Eucharistia Sacramento efficacior: Ergo non debet illi concedi quod isti denegatur, vel isti denegari quod illi conceditur. Tertiò, si verba D. Thomæ, prot. sonant, & nudè, ac superficie tenus acciperentur, sequeretur planè, confessionem sacrilegiam, id est sine contritione & nova vita sincero proposito peractam, non esse iterandum, sed suum recedente fictione effectum operatur: quod & universa S. Thomæ doctrina & communis Theologorum sententia, atque ipsis Catholicis pietatis sensibus repugnat.*

13. Verum hæc nimis levia ac frivola sunt, ut cogant nos à mente & doctrina S. Doctoris recedere, vel eam falsa aliqua interpretatione emolliere, vel dicere cum illo Recentiore, hæc à D. Thomas adhuc juniore scripta fuisse. Unde ad primum respondeo cum Melchiorre Cano, D. Thomam non dixisse, in omnibus Sacraentis, sed in aliis Sacraentis: quare solum vult, quod, præter pœnitentiam, alia quædam sunt Sacraenta, quæ recedente fictione producunt suum effectum, non tamen omnia, cum Eucharistiam nominatim excipiat loco à nobis citato.

Ad secundum, concessio Antecedente, nego consequentiam; hoc enim privilegium non denegatur Eucharistia, ob defectum activitatis, perfectionis

CAPUT X.

De Baptismo Flaminis & Sanguinis.

1. *Tria Baptismata distinguunt Theologi cum S. Thoma hic qu. 66. art. 11. fluminis, flaminis, & sanguinis: Baptismus fluminis est ordinarium baptizati Sacramentum, in aqua sub trita verborum forma peractum. Baptisma flaminis est perfecta in Deum conversio, includens votum baptismi. Baptismus sanguinis est martyrium pro Christo perpessum. Hæc tria baptismata non sunt tria Sacraenta, quia duo postrema non sunt accedentes verbo, sed vicem tantum Sacraenta supplendo, per cordis contritionem, & sanguinis pro Christo effusionem, vel ut loquitur glossa ordinaria, quia sic mundatur homo à peccatis per pœnitentiam, vel sanguinis effusionem, sicut per lavacrum. De baptismo fluminis capitibus præcedentibus differimus, unde pauca nobis hæc dicenda sunt de baptismis flaminis, & sanguinis.*

2. Dico ergo primò, baptismum flaminis suppleret defectum baptismi Sacramentalis, quoad peccatorum remissionem, & gratiae infusionem, subindeque quoad pœna æternæ condonationem; non tamen semper quoad totius pœnae temporalis relaxationem, & nunquam quoad characteris impressionem.

Prima pars probatur: Baptismus flaminis est perfecta contritio, vel dilectio, includens votum baptismi: Sed hæc remittit peccatum & confortat gratiam, ut definit Tridentinum less. 14. cap. 4. Ergo & baptismus flaminis. Unde less. 6. cap. 4. ait quod translatio ab eo stat in quo homo nascitur filius primi Adam in statum gratie & adoptionis filiorum Dei, post Evangelium promulgatum, sine lavacro regeneratiois, aut ejus voto, fieri non potest. Quibus supponit justificationem, quia remissionem peccatorum & gratiae infusionem importat, non solum fieri per baptismum fluminis, sed etiam flaminis, includens votum baptismi. Unde Act. 10. Cornelius vir iustus ac timens Deum, aliquique, antequam baptizaretur, Spiritu sancto replete sunt, & Ambrosius de Valentianiano, qui Catechumenus mortuus est, ait: *Quem regeneratus eram, amisi: verumamen ille gratiam quam popescit non amisi. Hinc D. Bernardus Epist. 77. expendens verba illa salvatoris: Qui crediderit, & baptizatus fuerit,*

*salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur, adhuc Christum non addidisse: Qui baptizatus non fuerit, condemnabitur, ut significareatur, absque baptismi re suscepere, posse quempiam baptismi voto in necessitate salvari. Unde S. Thomas hic qu. 68. art. 2. sic ait: Potest sacramentum baptisini aliqui deesse re, sed non voto; sicut cum aliquis baptizari desiderat, sed aliquo causa preventius morte, antequam baptismum suscipiat. Et talis sine baptismi actuali salutem consequi potest, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide per dilectionem operante, per quam Deus interius hominem sanctificat, cuius potentia sacramentis visibilibus non alligatur. Ex quibus patet, regulam illam generalem: Nisi quis renatus, &c. intelligendam esse de baptismi vel in te vel in voto. Similiter cum Patres interdum assertunt non nisi suscepere baptismi peccata dimiti possent, vel loquuntur de eo quod regulariter & ordinari sit, vel in eos inveniuntur, qui data opportunitate baptismum recipere negligunt, vel ut liberi vitiis indulgent, illud utique ad finem vita rejiciunt. Unde Augustinus lib. 4. de baptismi contra Donatistas cap. 25. *Conversio cordis potest quidem inesse non suscepto baptismi, sed contemptu baptismi non potest. Neque enim dicenda est conversio cordis ad Deum, cum Dei sacramentum contemnitur.**

3. Secunda pars negativa, quoad totius poenae temporalis relaxationem, manifesta est, scilicet enim contritio non attingit illum perfectionis gradum, quod contritas mereatur totius poenae temporalis condonationem. Cum enim condonatio poenae temporalis, in quam virtute justificationis commutatur aeterna, in contritione fiat per modum condigna satisfactionis, nec omnis contritio sit condigna & ad aquata satisfactione pro tota poena temporali, non semper supplet vicem baptismi, quoad relaxationem totius poenae temporalis. Unde D. Thomas hic qu. 68. art. 2. *Siquis catechumenus sit habens desiderium baptismi, talis decadens non statim pervenit ad vitam aeternam, sed patetur pœnam pro peccatis præteritis, ipse tamen salvus erit sic quasi per ignem;* ut dicitur 1. Corinth. 3. Hinc Ambrosius de obitu Valentini: *Pio (inquit) requiem ejus poscamus affectu. Animam piam nostris oblationibus prosequamur.*

4. Tertia denique pars, nempè quod baptismus flaminis non supplet effectum baptismi sacramentalis, quod impressionem characteris, confit ex eo quod hic non imprimitur nisi a sacramento; alioquin sola contritione justificatus, non teneretur, inquit nec deberet baptismum suscipere, cum hoc suscipi non possit ab illo qui characterem baptismi haberet, est enim in iterabile ratione characteris. Unde catechumeni per baptismum flaminis justificati, tenent baptismum sacramentalē suscipere, ut characterem recipiant, Ecclesiam ingrediantur, & sicut corporis ejus membra, & aliorum sacramentorum participes. Ideoque Act. 10. illi qui ante baptismum aqua receperant abundantanter Spiritum Sanctum, fuerunt tamen iussu Petri baptizati. Similiterque Martyres debent ante martyrij consummationem baptizari, si possint. Unde S. Romanus, statim pro Christo occidens, S. Laurentius his verbis sollicitavit: *Festina me baptizare.* Inquit si ad vitam revocarentur post martyrium, deberent baptizari, quia sicut baptismus flaminis non supplet defectum baptismi sacramentalis, quoad impressionem characteris, ita nec baptismus sanguinis, quod characterem quidem sacram & honorabilem imprimat in Martyrum membris, in quibus pro Christo vulnera acceperunt, sed non in eorum anima illud

spirituale signaculum causat, quod est effectus proprius baptismi sacramentalis.

5. Dico secundum, baptismum sanguinis, seu martyrium, habere vim justificandi parvulos ex opere operato. Ita communiter docent Theologi cum S. Thoma 2. 2. qu. 124. art. 1. & quodlib. 6. art. 6. & in 4. qu. 3. art. 3. quæst. 3. ubi sic habet: *Sicut in baptismismo aqua liberatur homo ab omni culpa precedente & pena, ita in baptismino sanguinis.* Et in resp. ad 1. *Baptismus sanguinis non habet hoc tantum ex opere operantis, sed hoc habet ex imitatione passionis Christi,* & ideo pueri, quanvis liberum arbitrium non habeant, si occidentur pro Christo, in suo sanguine baptizati salvantur.

6. Pater etiam hæc veritas ex universalis Ecclesiæ traditione, quæ indiscriminatum infantes omnes ab Herode propter Christum occisos, semper coluit ut sanctos, & veros martyres, ut ostendit Baronius anno Christi 58. numer. 37. & insinuat Origenes homil. 3. in diverso, ubi ait: *Bene ergo & secundum voluntatem Dei eorum memoriam SS. Patres celebrari mandarunt sempiternam in Ecclesiæ velut pro Domino morientium.* Cum enim hic Pater proximus vixerit tempore Apostolorum, circa annum ducentesimum, per SS. Patres, alios intelligere non potuit, quam Apostolos, vel eorum immediatos successores. Si autem causa salutis horum infantium, non fuisset sanguinis pro Christo effusio, sed sola circumcisio, cum hæc non fuerit omnibus applicata (nempè iis qui ad octavum diem nondum pervenerant, vel qui erant Gentilium filii, qui simul cum Judæis habitabant) non potuisset Ecclesia omnes indiscriminatum ut sanctos colere, inquit neque ut martyres venerari, siquidem eos non martyrium, sed sola circumcisio sanctos efficeret. Ergo baptismus sanguinis seu martyrium habet vim justificandi parvulos ex opere operato.

7. Nec dici potest, infantes ab Herode occisos, non virtute martyrij, sed ex speciali privilegio facto ipsorum personis, quod proinde ad alios extendi non debet, salvos factos fuisse. Nam totam causam salutis horum parvulorum SS. Patres referunt in mortem pro Christo passam, illamque comparat cum lavacio baptismi, qui ex se vim habet justificandi à peccatis. Ait enim Augustinus lib. 3. de symbolo ad Catechismum. cap. 4. *Præstitit eis Christus ut pro Christo morerentur: præstitit ut suo sanguine ab originali peccato diluerentur.* Bernardus serm. in Natali Innocentium: *An vero de Innocentium coronis quis dubiter? Ille pro Christo trucidatos infantes dubitet inter Martyres coronari, qui regeneratos in Christo non credit inter adoptionis filios numerari.* Et Auctor libri de stella, & magis, & nce Innocentium, inter opera Cypriani: *Hui nuper cruore lacteo loti, primicias baptismi martyrio consecratur, tradentes posteris formam, ubi necessitas articulus exclusit moram, non minus ad lavacrum anima sanguinem efficacem, quam sanctificatas verbis solemnibus aquas.*

8. Ex his colligitur primò, quæ de infantibus ab Herode occisis dicta sunt, dicendum esse de ceteris, qui ob similem causam occisi sunt, vel occidentur. Tum quia infantes ab Herode propter Christum occisi, non habuerunt ex speciali privilegio facto illorum personis, quod justificati & salvati fuerint per martyrium, ut jam ostendimus. Tum etiam quia si potuit mors in odium Christi illis infantibus illata, eos absque circumcisione ab originali justificare; illa pariter ab eodem originali absque baptismi poterit alios infantes justificare. Nec refert quod infantibus non videatur convenire illa Christi promissio Matth. 10. *Omnis qui*

qui constituitur me, &c. Illi enim suo modo contentur Christum, non lingua, sed sanguine, nec loquendo, sed moriendo, ut de sanctis innocentibus canit Ecclesia.

Colligitur secundum, infantes qui in utero cum ipsa matre propter Christum trucidantur, laetare in martyrij consequi, non minus ac eos qui exclusi ab utero matris, pro Christo interficiuntur. Nec valet si dicas, quod sicut infantes qui in utero matris extinguntur, non sunt capaces baptismi fluminis, ita nec baptismi sanguinis. Non enim eadem est ratio de isto baptisme ac de alio: aqua enim non potest contingere infantem intra matris uterum clausum, sicut illum contingere potest mors propter Christum illata; illeque, licet non possit subiungi operationi ministrorum Ecclesiæ, bene tamen gladio & ferro hostium Christi vel Ecclesiæ.

Dico tertium, martyrium, etiam in adultis, in quantum est quedam similitudo & imitatio passionis Christi, ex singulari privilegio, & speciali promissione ipsius, habet vim justificandi & conferendi primam gratiam, ex opere operato, etiam secluso actu charitatis illud antecedente, vel imperante.

Probatur prima pars ex SS. Patribus asserentibus martyrium succedere loco baptismi, eandemque aut majorem habere virtutem & efficaciam ad ablueda peccata. Ita Clemens lib. 5. Constat. Apost. cap. 7. ubi sic ait: *Etsi catechumenus sit, latius discedat, passio enim quam pro Christo sustinet, cedet ei in reverorem baptismum, &c.* Cyprianus epist. 73. *Nunquid potest vis baptismi esse major, quam confessio, quam passio, ut quis coram hominibus Christum constitutus, & suo sanguine baptizetur?* Augustinus 13. de civit. cap. 7. *Quicumque non percepto regenerationis lavacro, pro Christi confessione moriuntur, tantum eis dimittenda peccata, quantum si abluerentur e baptismatis.* Idem sub iisdem verbis habet: *In libro sententiarum sentent. 149. Atqui baptismus justificat & gratiam confert, non solum parvulis, sed etiam adultis, ex opere operato:* Ergo & martyrium. Unde S. Thomas in 4. ad Annib. distin. 4. quæst. unica artic. 4. ad 3. *Baptismus sanguinis non habet supplere effectum baptismi fluminis ex opere operante, sicut objiciebatur, sed ex imitatione passionis Christi.*

Confirmatur: Martyrium remittit omnem pœnam, idque ex opere operato: Ergo & omnem culpam. Consequentia patet, nulla enim est assignabilis ratio cur primum potius quam secundum tributatur martyrio. Antecedens probatur ex Innocentio III. cap. cum Marthæ de celebrat. Misericordia, ubi ait: *Injuriam facit Martyri qui orat pro Martyno:* Si autem non omnis poena virtute martyrij remitteretur Martyni, posset Ecclesia pro Martyno orare, ut à poena quam in Purgatorio pateretur, liberaretur. Hanc verò totius poenæ remissionem martyrium ex opere operato conferre, ex eo constat quod saepe quoad acerbitatem non est proportionatum poena, quam Martynus ob peccata commissa promeruit; potest enim contingere quod Martynus gravissima commiserit criminis, & iudeo levissimo intereat, ut cum instanteo capituli iudicio mortem prius subit quam sentiat, vel cum globulo tormenti bellici percussus, brevissime moritur. Unde D. Thomas in 4. dist. 4. qu. 3. art. 3. quæst. 3. ad 2. causam hujus virtutis & efficacie quam habet martyrium remittendi omnem pœnam, refert ad passionem Christi, cuius est imitatio & similitudo, ait enim: *Quamvis illa pœna in se considerata, non est sufficiens ad erandum ab omni pœna peccati, tamen relata ad*

obijcione pœnæ contra primam partem tertiae conclusionis. Si martyrium gratiam conferret ex opere operato, esset verum nova legis Sacramentum, esset enim signum rei sacre sanctificantis hominum: Consequens est falsum ut docet S. Thomas hic qu. 66. art. 11. ad 2. Ergo & Antecedens.

Responso, eo negando sequelam Majoris; ut enim martyrium esset Sacramentum novæ legis, deberet esse à Christo institutum ut conferret gratiam quam significaret; at hoc ei non competit, ut docet D. Thomas loco citato. Insuper deberet esse temedium quo homo viâ ordinaria uti posset,